

Smo v celoti dojeli globino poslovne izgube v prvem polletju ?!

Izteka se mesec junij, z njim pa tudi prvo polletje letošnjega poslovanja, ki bo zaradi že znanih vzrokov in razmer po svojih rezultatih obeleženo z oceno NEZADOVOLJIVO.

Že pri obravnavi rezultatov za prvo tromesečje smo trdili, da delovna organizacija Zmaj prvič po 60 letih obstoja izkazuje izgubo. Isto bomo ponovili tudi čez mesec dni, ko bodo obdelani vsi podatki in posredovani na zborih za obravnavo. Tako bomo tokrat z dvigom rok, po samoupravni liniji sprejeli in potrdili "pridelano" izgubo nekaj starih milijard dinarjev. Brez dvoma bomo ob tej priliki iznesli tudi že pogrete ugotovitve o izkoriščanju notranjih rezerv, hitrejšim uresničevanjem že sprejetih dogovorov, akcij, o disciplini, povečani storilnosti in še kaj, kar pa tudi v resnici iz leta v leto dosegamo boljše rezultate. Kljub temu pa v sedanjem trenutku, čeprav idealni organiziranosti in skrajnih izkoristkih vseh možnih rezerv,

bi komaj opazno ublažili brezno neskladij v cenovni politiki in veliko razliko med cenami vхода in izhoda materialov in naših izdelkov.

Izguba je torej tu, obenem pa izdelan tudi PREDSANACIJSKI PROGRAM za odstranitev vzrokov nastalih motenj v poslovanju v prvem tromesečju letošnjega leta. Zakon o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela namreč določa, da morajo tiste organizacije, ki so v obračunskem obdobju poslovale z motnjami najpozneje v 15 dneh po roku za predložitev periodičnega obračuna sprejeti predsanacijski program, v katerem morajo ugotoviti vzroke, zaradi katerih so nastale motnje oziroma izguba v poslovanju in določiti ukrepe za njihovo odstranitev.

Celoten predsanacijski program, ki je bil temeljito proučen v strokovnih krogih ter obravnavan na družbeno političnem aktivu in ki sta ga sprejela delavska sveta obeh temeljnih organizacij 13. oziroma 14. ju-

nija, je v glavnem poleg uvoda in tabelarnih pregledov razdeljen na dvojne vsebinsko zaokroženih celot. Temeljito so obdelani vzroki za izgubo, kot drugo pa ukrepi za sanacijo ugotovljenega stanja.

Nimamo namena in tudi preobširno bi bilo, da bi na tem mestu pisali podrobnosti o vzrokih za nastalo izgubo. Zato omenimo le štiri področja, ki so v gradivu obdelana. To so:

- nesorazmerje rasti nabavnih in prodajnih cen,
- povečanje cen cinka,
- vračanje zakonito odobrenega povečanja cen na raven 19.12.1984,
- povečanje stroškov obresti.

Brez dvoma si upamo trditi in tudi dokazati, da so z levjim deležem botrovali za nastalo izgubo zunanji činitelji, na katere delavci Zmaja nimamo nobenega vpliva. Istočasno pa je treba poudariti ugotovitve, da se vse družbeno politične in strokovne silnice v Zmaju usmerjajo v frontne akcije, katerim bo treba dodati nekoliko več navdušenega angažiranja. Že nekajkrat izrečena samokritika - tudi na samoupravnih organih o zakašnitvi osvajanja novih izdelkov, o počasnosti izvajanja dogovorjenih odločitev in slično, je osnova za začetek hitrejših, udarnejših prijemov. Da bi se v tem trenutku borili samo za preživetje in kar bi lahko bila parola, se

S seje delavskega sveta TOZD Baterije ob sprejemu predsanacijskega programa

z njo v Zmaju ne strinjamo. Res je, da ne zanemarjamo kratkoročnih akcij in ukrepov, ki so nujni za ublažitev krize z namenom, da ustrezno zaključimo poslovno leto, pač pa poлагamo znatno pozornost nadaljnemu razvoju Zmaja v srednjem in dolgoročnem obdobju, v katerem bi sodila tudi mednarodna kooperacija, je poudaril direktor Zmaja Rudi Vavpotič na zadnjem sestanku družbeno političnega aktiva 12. junija letos in dodal, da je treba opraviti vrsto opravil za nove usmeritve. Splošna ocena na tem sestanku je bila, da se nikakor ne moremo sprijazniti z negativno bilanco, zato je bil še toliko bolj razumljivo prisoten optimizem, ki ne dopušča klavnega povešanja glav. To pa obenem pomeni, da smo dojeli globino sedanje poslovne izgube, sicer se ne bi tako angažirano vključevali v akcije. Da nimamo v rokah dovolj škarij in platna za krojenje poslovne uspešnosti, se zavedamo. Imamo pa nadomestilo v sposobnosti strokovnih in drugih kadrov, ki bodo morali biti ofenzivno bitko z nastalimi problemi. Vsak in sleherni na svojem področju.

Mayer

z naslovne strani

V proizvodni liniji ploščatih baterij 3R 12 je etiketiranje pred varjenjem v vrečke in vlaganjem v kartone zaključna delovna operacija vključno z dodatno kontrolo električne napetosti.

Fotografijo na naslovnici bi tokrat lahko poimenovali kot zadnji delovni utrip Justine BENKO in zadnje minute njenega dela pred odhodom v pokoj po 31. letih v ZMAJU.

Več na strani 18.

Delavski svet delovne organizacije je imenoval

Delavski svet delovne organizacije Iskra - Zmaj je na svoji 6. seji dne 1.6.1984 na predlog razpisne komisije in ob pozitivnem mnenju družbeno političnih organizacij v delovni organizaciji in ob podpori Koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri OK SZDL Šiška, za VODJO TEHNIČNO RAZVOJNEGA PODROČJA imenoval tov. SAVIČ Staneta, mag. kemijske tehnologije. Imenovan je za mandatno dobo štirih let, ki je začela teči od 4.6.1984.

Savič Stane, nekdanji štipendist naše delovne organizacije se je v Zmaju zaposlil 4. novembra 1974. Dve leti kasneje je odšel v JLA in se po končani vojaščini

S A V I Č
Stane

vodja TRP
od 4.6.84
dalje

vrnil v Tehnično razvojno področje, kjer je opravljal naloge tehnologa, kasneje je bil samostojni raziskovalec za elektrokemijske sisteme, znanstveni sodelavec, do sedanjega imenovanja pa krajši čas tudi vršilec dolžnosti vodje Tehnično razvojnega področja.

Referendum

Delavci v delovni skupnosti skupnih služb so na referendumu dne 21. junija 1984 z večino glasov vseh delavcev sprejeli:

1. Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v delovno skupnost
2. Pravilnik o reševanju stanovanjskih potreb delavcev v delovni skupnosti.

S sprejemom samoupravnega sporazuma o združevanju dela so podane osnove za nadaljnje urejanje samoupravnih odnosov oz. spremembe dosedanjih samoupravnih splošnih aktov v skladu z novosprejetimi zakoni.

Delavski svet delovne organizacije je na seji 1.6.1984 sprejel sklep o ponovnem razpisu del in nalog vodje komercialnega področja. Da pa se zagotovi nemoteno opravljanje del pri vodenju komercialnega področja, je za vršilca dolžnosti vodje komercialne imenovan Erik KURENT.

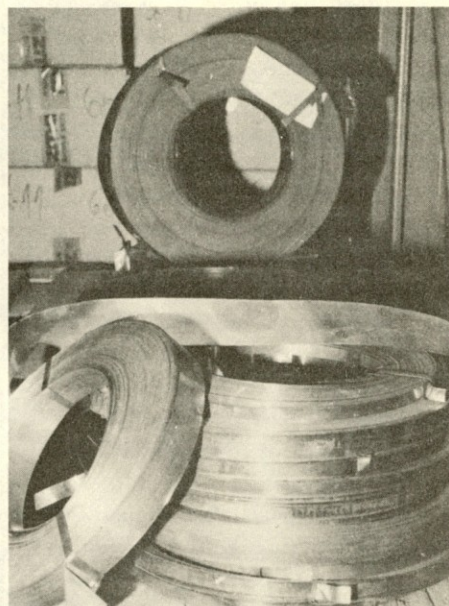
Za novega zastopnika delovne organizacije, ki poleg direktorja delovne organizacije predstavlja in zastopa DO z enakimi pooblastili in odgovornostmi, je delavski svet imenoval ČOPE Rada, vodjo planske organizacijskega področja (dosedanji zastopnik je bil Milan Vukašinovič).

VISOKE CENE reprodukcijskih materialov

O nevezdržni situaciji glede ne skladja cenovne politike in ugotovitvi, da materialni stroški predstavljajo že blizu tri četrtine prodajne vrednosti, smo prejšnjikrat v našem glasilu izpostavili cink ob trditvi, da najbolj ogroža naše poslovanje. S tem pa nismo hoteli zanemari- ti nabavne visoke cene drugih materialov, sicer manjših po teži in količini, vendar zelo pomembne za posamezne sestavne dele. To so predvsem mesing, plastika in še kaj, ki poleg same cene predstavljajo tudi problem nepravčasne dobave in s tem tudi prekinjanje reprodukcijskih verig. Z vsem tem se najprej sooča nabavna služba in vodja Francelj Rudi nas seznanja s tem problemom.

Eden od bistvenih elementov pri sklepanju pravnih poslov

so cene odnosno stroški pri nabavi reprodukcijskega materiala. Gledano iz stališča poslovanja ter v strukturi direktnih stroškov predstavlja material 80 % in več odstotkov vrednosti in ta vrednost se še povečuje v škodo stopnje pokritja v baterijski proizvodnji ter proizvodnji svetilk in zato ni slučaj, da se temu vprašanju stalno, še posebno pa v zadnjem času posveča večja pozornost in skrb v smislu zadrževanja cen, kolikor je mogoče v skladnosti ter v odnosu osnovnih surovin namenjenih za predelavo od dobaviteljev za potrebe naše proizvodnje. Vse do leta 1983 so se cene repromateriala gibale v okvirih zmernosti in planiranih predvidevanj tako, da nismo imeli težav pri postavitvi planskih cen ter smo celo izkazovali pozitivne razlike v

V zadnjih 4 letih je kilogram medenine poskočil od 62,00 na 570,00 din - indeks 919.

Naziv materiala	E M	1980	1981	1982	1983	April 1984	Ind. 6:2
1		2	3	4	5	6	7
Cink rondela R 6	kg	43,00	63,00	106,60	142,35	300,00	697
Cink rondela R 25	kg	43,00	63,00	106,60	142,35	300,00	697
Stročnica papir 3R 12	kos	0,40	0,86	0,92	1,12	1,40	350
Stročnica plastična R 20	kos	0,74	0,92	1,85	2,08	2,08	281
Škatla plastična 4 R 25	kos	3,81	4,20	5,29	15,30	19,00	498
Jekleno dno R 20		0,11	0,16	0,24	0,50	0,50	454
MS kapica R 6		0,034	0,078	0,097	0,153	0,14	411
MS trak	kg	62,00	102,00	155,00	262,00	570,00	919
Polistiren 457	kg	38,03	80,00	120,00	160,00	320,00	842
Bitumen	kg	9,034	14,17	18,20	23,55	38,73	426
Karton št. 9	kos	8,65	14,25	18,20	28,67	36,12	417
Karton št. 1a	kos	9,70	16,80	20,72	33,90	42,79	440
Žarnica 3,5 x3	kos			5,05	14,44	49,35	
Žarnica 4,8 xo,55	kos	24,75	32,72	59,21	70,45	70,45	284
Svetilka Z 50	kos	46,30	53,84	53,84	62,41	81,00	175
Svetilka Z 20	kos	15,30	19,41	19,41	21,35	25,62	167
Akriti U forma	kos	1740000	18850,00	2450500	3185000	4459000	256

materialnem poslovanju. Že v letu 1983 so se cene narahlo pričele dvigovati, ter dosegle v letu 1984 neverjeten skok še posebno ob odmrznitvi cen (plastična masa, MS trakovi, cink rondela) kar nas je že v I. kvartalu zaradi poznane- ga vzroka podražitve cinka privedlo do neugodnega finančne- ga položaja. Navajamo pregled spremembe cen nekaterih osnovnih materialov v obdobju 1980 do 1984.

Iz prikazanega pregleda je razvidno, da so indexi podražitve nerazumljivo visoki pa vendar je tako stanje, ter od maja in junija so omenjeni indexi še višji pri plastičnih izdelkih spričo zvišanja cen nafte in naftnih derivatov, kar še poslabšuje naš ekonomski položaj.

Naslednje, nič manj pomembno vprašanje gledano s finančnega vidika so obrestne mere, ki se iz leta v leto zvišujejo in danes že dosegajo skoraj 50 % kar sigurno neugodno vpliva in dodatno bremeni stroške poslovanja.

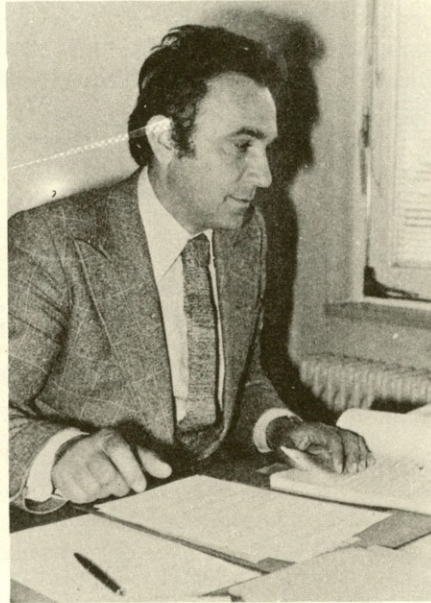
Naši finalni izdelki zahtevajo zelo drage strateško pomembne ter deficitarne surovine ter polizdelke, katere ni moč nabaviti v katerikoli trgovini, kar pomeni, da so to specifični materiali zelo drage predelave in dodelave zato kontinuirano iščemo nove dobavitelje ter alternativne možnosti dobave, ki se pa v glavnem v cenovnem smislu kaj dosti ne razlikujejo spričo tržnih cen osnovnih surovin.

Zagotovitev poslovne varnosti je dostikrat negotova in vprašljiva. Dobavitelji ne le, da zahtevajo najrazličnejša dinarska sovlaganja, kritje izgube itd., temveč v večini primerov devizno participacijo ali skupni izvoz, katera devizna sredstva od rednih prilivov v izvozu pa že tako ne zadostujejo za uvoz repromateriala, ne da bi karkoli odvajali za nabavo domačih repromaterialov.

Vsa navedena problematika postavlja službo nabave v neugoden in težak položaj, zavedajoč se, da oskrba odnosno nabava repromateriala zahteva spričo čedalje težjih pogojev gospodarjenja, izredne napore tudi v smislu zadrževanja cen oziroma skupnih stroškov nabave. Cenovna nesorazmerja osnovnih surovin napram finalnim izdelkom so že dosegla tako razliko, da te ni mogoče preprosto razumeti in dokler ne bo postavljen avtomatizem reguliranja in vsklajevanja cen surovinam in finalnim izdelkom se bo gospodarstvo znašlo v še težjem ekonomskem položaju.

Rudi Francelj

Vukašinovič Milan odhaja na novo delovno dolžnost

Milan Vukašinovič, diplomirani ekonomist, vodja komercialnega področja v Zmaju odhaja iz naše delovne organizacije na novo delovno dolžnost. Delegata skupščine občine Ljubljana-

Center so ga namreč v četrtek 31. maja na svojem zasedanju izvolili za predsednika komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo. V tem času (mandatu), ko bo opravljal to funkcijo in sicer od 1. julija letos dalje, mu pravice in dolžnosti iz delovnega razmerja v Zmaju mirujejo.

Vukašinovič Milan se je zaposlil v Zmaju 12. septembra 1979 kot vodja komercialnega sektorja, ki se je kasneje preimenovalo v komercialno področje. Od 1. oktobra 1983 do 4. marca letos pa je bil tudi vršilec dolžnosti glavnega direktorja Zmaja.

Ob odhodu na pomembno družbeno funkcijo mu želimo obilo uspehov na osnovi izkušenj, ki si jih je pridobil z delom v neposredni gospodarski panogi.

S prodajo zadovoljni

Kako poteka prodaja naših izdelkov in za katere tipe baterij je trenutno na tržišču največje zanimanje, smo postavili vprašanje vodji prodaje v Zmaju Kurent Eriku, ki je za glasilo povedal naslednje:

Ne glede na povišane cene svetilkam in baterijam ter poletnemu, lahko bi rekli nesezonskemu času potrošnje naših izdelkov poteka prodaja normalno v okviru naših predvidevanj. Po sedanjih pokazateljih /na dan 19. junija/

kaže, da bomo v tem mesecu plan prodaje celo nekoliko presegle. Največje povpraševanje na tržišču pa je po ploščatih baterijah 3R 12 za kar priča podatek, da smo v prvih devetih delovnih dnevih v juniju prodali celotno plansko količino za ta mesec. Nekoliko pa je upadlo zanimanje za naše svetilke, vendar pričakujemo, da bomo zaradi naše povečane prizadevnosti tudi pri teh proizvodih presegle junijski plan prodaje.

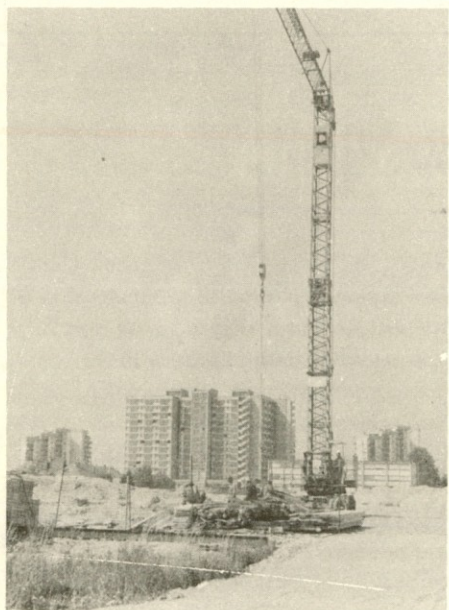
Razdeljena so stanovanjska posojila

TOZD Baterije Ljubljana

Na razpis za dodelitev stanovanjskih posojil v TOZD Baterije se je prijavilo 7 delavcev. Stanovanjsko posojilo je po sklepu komisije za delovna razmerja z dne 1.6.1984 dodeljeno naslednjim prosilcem:

1. SIRNIK Alojzu - 100.000 din za dograditev stanovanjske hiše,
2. GLAVAN Joži - 300.000 din za dograditev stanovanjske hiše
3. BIČANIN Vesni - 350.000 din za nakup stanovanja,
4. NASTIČ Ljubici - 430.000 din za nakup stanovanja
5. JURAS Milku - 220.000 din za urejanje mestnega zemljišča in komunalno ureditev ter 100.000 din za adaptacijo stanovanjske hiše.

Posojilo ni bilo odobreno prosilcema KRAŠEVEC Dominiku

V neposredni bližini Zmajeve proizvodne hale je gradbišče za novo tovarno KERAMIKE

in MITROVIČ Djurdjiji, ker ne izpolnjujeta pogojev iz pravilnika (gradita v večji oddaljenosti od organizacije).

TOZD Specialne baterije Šentvid

Na razpis za pridobitev stanovanjskih posojil v tej temeljni organizaciji se je prijavilo 8 prosilcev. Stanovanjska posojila so bila dodeljena:

a) za gradnjo ali dograditev stanovanjske hiše

1. PROSEN Stane - 800.000 din
2. SEVER Božidar - 700.000 din
3. ZADEL Marija - 300.000 din
4. FORTUNA Stane - 500.000 din

b) za adaptacijo oz. rekonstrukcijo stanovanjske hiše

1. DROBNIČ Jože - 250.000 din
2. PLANINŠEK Joža - 50.000 din.

Zadel Petru in Rus Mariji posojilo ni bilo odobreno.

Delovna skupnost skupnih služb

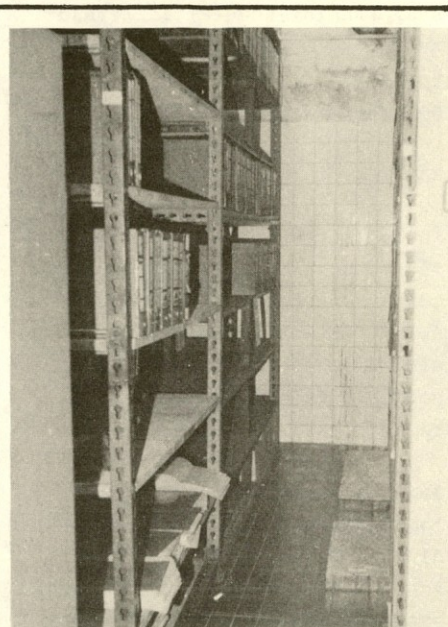
V delovni skupnosti se je na razpis prijavilo 5 prosilcev. Stanovanjsko posojilo je bilo po sklepu komisije za delovna razmerja z dne 6.6.1984 odobreno:

1. JUGOVIČ Rudiju - 300.000 din za dograditev stanovanjske hiše
2. JAMNIK Ljubu - 500.000 din za nakup stanovanja
3. FRIŠEK Mirjani - 200.000 din za dograditev stanovanjske hiše
4. OTRIN Mari - 150.000 din za adaptacijo stanovanja.

VEHAR Snežani stanovanjsko posojilo za adaptacijo ni bilo

odobreno zaradi pomanjkanja finančnih sredstev.

Delavci bodo lahko sredstva koristili takoj po pravnomočnosti sklepov ter ko bodo v pravni službi sklenili posojilne pogodbe. Roki vračanja posojil in obrestna mera bodo določeni v skladu z veljavnim pravilnikom ob sklepanju posojilnih pogodb.

Lepo urejen arhiv

"Več pozornosti do našega arhiva" smo dali naslov sestavku točno pred dvema leti v našem glasilu, ko smo sprejeli na delavskem svetu Pravilnik o arhivu, ki naj ureja predmet in način poslovanja. S tem pravilnikom smo končno razčistili mnoge nejasnosti glede arhiviranja posameznih dokumentov ter opredelili predmet poslovanja do takšne stopnje, kakršno bi Zmaj moral imeti že pred mnogimi leti, da bi se ohranile mnoge pomembne zgodovinske listine.

Zdaj, po dveh letih ugotavljamo velik napredek. Kar zadeva prostora, smo že pisali in še bomo ugotavljali, da ni najbolj primeren ob upoštevanju prostorske stiske. Vendar pa zadnje čase uporabnike arhivskih materialov preseneča izredno dobra ureditev, red in preglednost posameznih dokumentov, za kar velja pohvala administratorki - arhivarki HRVAT Iris, ki je z mnogo dobre volje in lastne prizadevnosti vložila veliko napora, da je naš arhiv postal takšen, kot še nikoli doslej.

Kje delujemo v SOZD-u Iskra

Že vrsto let posamezni delavci ZMAJA delujejo v raznih svetih, odborih in področnih kolegijih na ravni sestavljene organizacije združenega dela ISKRA. Ker pa bralce glasila prav gotovo zanima, kateri sodelavci nas predstavljajo in zastopajo v raznih organih, smo tokrat prvič pripravili za objavo poimenski seznam po abecednem vrstnem redu s stanjem JUNIJ 1984.

ANTONČIČ Slavko - odbor samoupravne delavske kontrole interne banke Iskra

ALIBEGOVIČ Fadil - arbitražni svet SOZD

BAVDEŽ Matjaž - delavski svet SOZD

BREZIGAR Bogdan - področni kolegij za finance in odbor za finance SOZD

ČOPE Rado - področni kolegij za ekonomiko; projektni svet za uvajanje delitve OD; odbor za usklajevanje letnega programa SOZD

FRANCELJ Rudi - nabavni kolegij SOZD

GRČAR Borut - odbor za kvaliteto SOZD

HOČEVAR Zvonka - področni kolegij za kadrovske dejavnosti in izobraževanje SOZD

HOSTNIK Daria - arbitražni svet SOZD

JAMNIK Ljubo - delavski svet SOZD; svet podpisnic AOP - Zorin; komisija za nagrade in priznanja SOZD

JEŽ Zdravko - odbor za varstvo pri delu in humanizacijo dela SOZD

KAJDIŽ Andrej - področni kolegij sekretarjev; odbor za kadrovske socialne razmere in izobraževanje SOZD

KURENT Erik - odbor samoupravne delavske kontrole SOZD; odbor za tržišstvo

LAVRIN Jože - odbor za množično inventivno dejavnost SOZD.

MIHELČIČ Bogomir - področni kolegij za kakovost SOZD

MRAVLJA Albina - odbor za gospodarjenje in dohodkovne odnose

MAYER Marijan - zbor interne banke Iskra; časopisni svet glasila Iskra

OGRIN Tomaž - Odbor za razvojni program in raziskovalno dejavnost SOZD

PETAČ Marija - Zbor interne banke Iskra

SAVIČ Stane - področni kolegij SOZD za program in razvoj

STRMOLE Ignac - odbor samoupravne delavske kontrole SOZD

SMRDEL Aleš - področni kolegij za organizacijo in informatiko; odbor za organizacijo in informatiko SOZD,

VUKAŠINOVIČ Milan - marketing kolegij SOZD

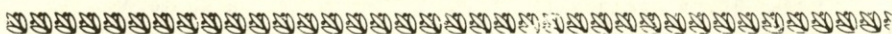

PPC - poslovno prodajni center ISKRA na Trgu revolucije v Ljubljani.

ZRIMŠEK Veljko - področni kolegij za SIO in DSZ

ZALETEL Peter - svet upravljalcev na industrijskem kompleksu Stegne,

ŽNIDARŠIČ Desanka - koordinacijski odbor sindikata SOZD.

Veselo na dopust

V juliju in avgustu pravimo, je čas poletnih počitnic. Zapuščali bomo delovna mesta posamezno in skupinsko, se za krajši čas oddahnili od vsakdanjih obveznosti, utečenega ritma in skrbi in bomo, vsakdo po svojih zmogljivostih in močeh preživeli nekaj sproščenih trenutkov. Bašanija se bo napolnila z gosti, odšli bomo na otok Krk, pa v Lanterno in Pulo, morda tudi na Uskovnico. Lepo bo in vsakdo bo prinesel takšne ali drugačne spomine, ki bodo vsem enako lepi. Ob vrnitvi na delo bomo poslušali navdušeno pripovedovanje o

vtisih z letovanja in lepo bi bilo, če bi kdo prijel za pero in nam opisal, kako je preživel dopust v naših počitniških domovih in prikolicah. Morda bi priložili še kakšno fotografijo, saj na primer z otoka Krka še nimamo nobene posnetke. Ga lahko pričakujemo letos?

Želimo veliko zasluženega od diha, da se spočiti vrnemo na delo, v naš vsakdan, da se bomo lažje spoprijeli z naporji, ki nas še čakajo. - Ur.

Koliko smo upravičeni POVEČATI CENE BATERIJAM

V zadnjem glasilu smo pisali o novih v povečanih cenah baterijskih svetilk. Kakšna pa je trenutno "nova" raven cen samih baterij, nam pojasnjuje vodja prodajne službe Erik KURENT.

Borba na cenovnem področju se sedaj odvija na drugem delu naše proizvodnje - baterijah. Menimo, da bo ta nepravilna vojna med dragimi vhodnimi surovinami in premajhno prodajno ceno naših izdelkov, še nekaj časa izčrpavala moči strokovnim delavcem, ki se vojskujejo na cenovni fronti.

Za dohajanje nivoja prodajnih cen baterij, ki bi pokrile stroške proizvodnje in ustvarile akumulacijo, smo predvideli tri etape. Prva je za nami, saj smo z 22. majem letos uveljavili 20 odstotno povprečno rast cen baterijam. To povprečje pa pomeni, da smo povečali cene od 0 do 40 odstotkov. S tehnologijo računanja povprečja pa smo uspeli cene v celotni masi zvišati za 30 odstotkov.

Drugo etapo bomo uresničili koncem junija, ko bomo prešli na novo kvaliteto baterij. To povečanje nam bo dalo učinke šele v juliju. Uvedba nove kvalitete, nam bo prinesla dodatno 20 % povišanje prodajne cene baterij. Kljub temu povišanju pa še vedno ne bomo dohajali vseh podražitev našim repromaterialom. Tudi tako oblikovana prodajna cena nam še ne bo izravnala primanjkljaja, ki smo ga z "močno družbeno podporo pridelali" od lanskega decembra pa do letošnjega maja. To

nam bo verjetno uspelo šele v tretji etapi oblikovanja cen.

Tretja etapa bo gotovo najtežja. Vsem družbenopolitičnim dejavnikom bomo morali dokazati, da smo kljub boljšemu delu, racionalnejši porabi materiala in ne nazadnje večji proizvodnji in večji produktivnosti zašli v izgubo. Prepričati bo potrebno odgovorne dejavnike, da delavec v Zmaju ni kriv za slabe gospodarske učinke. Z argumenti bomo morali dokazovati, da so za tako stanje krive tako imenovane "sive" cene našemu repromaterialu. "Siva" cena, ki je za nas najbolj neugodna, je cena cinka. Elektrolitski cink je v Zvezni skupnosti za cene prijavljen po 165,00 dinarjev za kilogram, mi pa ga moramo plačevati okoli 320,00 dinarjev za kilogram.

Pri tem je zanimiv podatek, da se giblje cena uvoženega

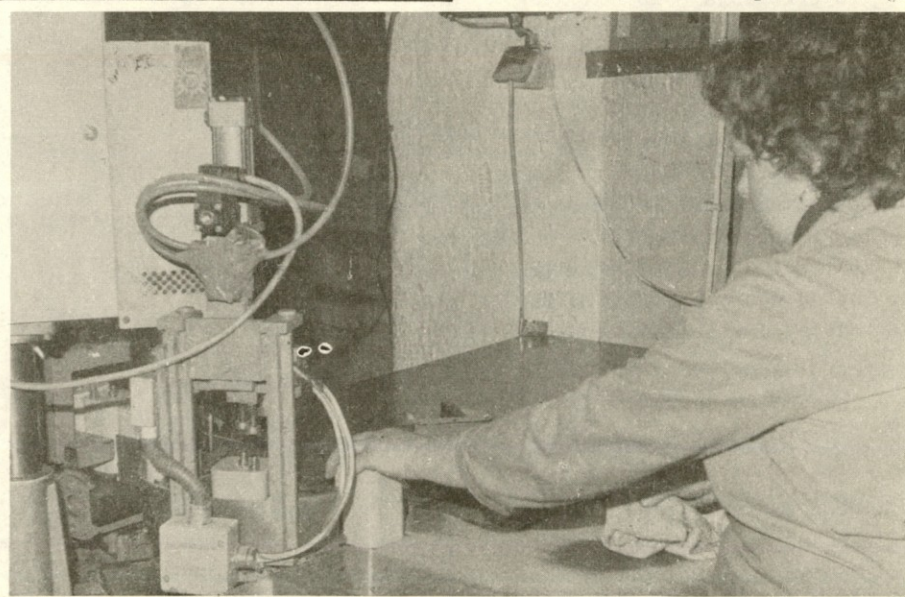

elektrolitskega cinka od 117,56 dinarjev iz V. Britanije do 160,64 dinarjev iz Nemčije. Istočasno pa naši proizvajalci izvažajo cink po 98,14 dinarjev v Švico do 142,68 dinarjev na Češko.

Ob teh podatkih vidimo, da pri nas vlada cenovno neskladje, kar se odraža tudi pri naših cenah. Prav zaradi tega pa smo prisiljeni da v tretji etapi povečamo cene še za dodatnih 20 odstotkov. Ali bo to zadoščevalo, je ta trenutek težko oceniti. Po dosedanji praksi, ko se cene strmoglavno dvigajo, smo mnenja, da tudi ta zadnja podražitev ne bo mogla biti zadnja.

E. Kurent

Ultrazvočno hermetično zapiranje baterij 4R 25 v TOZD Spec.baterije

Predstavljamo vam...

V naši delovni organizaciji smo dobili novega sodelavca. Dne 16. maja letos je bil sprejet na naloge varnostnega inženirja HVALE Milan, ki ga zaradi pomembnosti njegovih opravil in dolžnosti in tesnega sodelovanja s širšim krogom sodelavcev želimo predstaviti v našem glasilu.

Ker je med nami že dober mesec dni, smo ga zaprosili za nekaj njegovih vtisov iz našega delovnega okolja, katere je opisal takole:

V organizaciji združenega dela Zmaj je iz vidika varnostne tehnike veliko storjenega, zlasti na področju ekologije v smislu, da se pogoji dela izboljšajo predvsem na težavnejših delovnih procesih.

Po pregledu evidence ter poročil o stanju in problemih varstva pri delu je razvidno, da je služba delovala predvsem operativno, skrbela je za tekoča varstvena vprašanja na delovnih mestih in proizvodnih prostorih TOZD Baterije in TOZD Specialne baterije.

Pri ogledu proizvodnih prostorov Zmaj sem dobil velik vtis o skrbni in učinkoviti organizaciji dela, o delovni disciplini, urejenosti ter čistosti delovnih prostorov in sredstev za delo.

V TOZD Specialne baterije Šentvid so delovna mesta zahtevnejših procesov dela popolnoma z mlajšimi delavkami in delavci. Pooblaščenec za varstvo pri delu v omenjenem TOZD me je opozoril, da nekateri delavci odklanjajo uporabo sredstev in opreme za

osebno varnost, ker niso ustrezna in jih motijo pri opravljanju svojega dela. Mogoče je to tudi razlog, da je število nezgod pri njih večje v primerjavi z ostalimi delavci. Prav gotovo TOZD Specialne baterije si prizadeva za odpravo teh pomanjkljivosti.

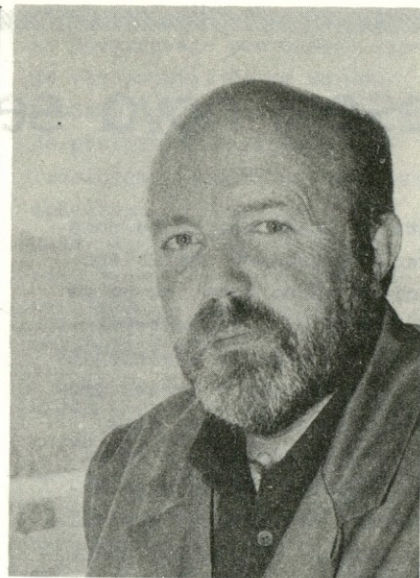
Storjenega je veliko, da se pogoji dela izboljšajo v proizvodnji, vsekakor pa bo pri teh delavcih potrebno doseči zmanjšanje poškodb pri delu z dosledno uporabo sredstev in opreme za osebno rabo.

Osebno menim, da se verjetno daje premalo poudarka pri izobraževanju o koristnosti uporabe sredstev za osebno varnost, ker drugače ni mogoče razumeti neuporabe teh sredstev.

Tu predvsem mislim na uvajalno izobraževanje na novo sprejetih delavcev v organizacijo združenega dela Zmaj.

Delovodje oziroma izmenovodje so zadolženi, da dajejo delavcem osnovna navodila tehnike varnosti v proizvodnem procesu dela. Kot vodja službe varstva pri delu bom nadaljeval z delom preventivnega varstva v smeri varovanja delavcev pred poškodbami. Na podlagi metodologije za periodične preglede in preizkuse delovnih priprav in naprav bomo dosegli v proizvodnji ne samo varnejše delo, temveč tudi povečanje produktivnosti. Seveda so za večjo produktivnost v prvi fazi potrebna kompleksna dela, tako npr.

- pri varnejši ureditvi zahtevnejših in težavnejših procesov dela,
- pri spremembi postopkov dela v proizvodnji,

- pri odpravljanju prahu in par,
- pri izboljšanju razsvetljave delovnih prostorov.

To se pravi, širši bo nivo znanstveno raziskovalnih del za odpravo pomanjkljivosti in izvedenih sprememb iz področja ekologije, večje so možnosti za produktivnost dela.

Varnostna služba bo tako predstavljala v svojem delovanju razmerje med varnim delom v proizvodnji in produktivnostjo.

Da ne bi odvajali prevelikih finančnih sredstev za izvajanje ekoloških meritev pooblaščenim Zavodom za varstvo pri delu v zaostrenih pogojih gospodarjenja, bo naša organizacija združenega dela Zmaj komisijsko sama pregledovala stroje in naprave ter izvedla vse potrebne meritve na zahtevnejših procesih dela.

V zvezi s tem je služba varstva pri delu izdelala metodologijo, ki jo potrди Republiški inšpektorat dela. Z izpolnitvijo programa ekoloških meritev v naši organizaciji se bomo pri preventivnem varstvu približali cilju in gospodarnemu namenu ekoloških preiskav.

Milan Hvale

Jeseni nova sejna soba

V starem Zmaju smo kljub pomanjkanju prostorov imeli lepo in mirno sejno sobo, tu pa je nimamo, je bilo že nešteto krat slišati godrnjanje udeležencev sej in sestankov v obratu družbene prehrane, ko so glas poročevalca spremljali razni šumi, ropoti, žvenketanje kuhinjskega pribora ali pomivalnega korita. Kje dobiti mirnejši prostor za seje, je bilo vprašanje, ki nas je mučilo dolgo časa, dokler se ni izoblikovala možnost, da naše zaklonišče uporabimo dvonamensko, oziroma, da en prostor adaptiramo za sejno sobo. Sodeč po nekaterih že opravljenih delih bi lahko kaj kmalu potekale seje v ustreznem prostoru. Bo to že jeseni?

O tem meni vodija splošno kadrovskega področja Kajdiž Andrej naslednje:

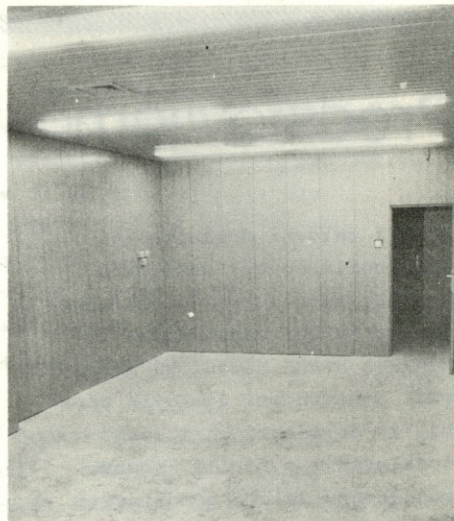
Da bi bila dvonamembnost zaklonišča izvršena, so potrebni trije predpogoji:

1) da je zaklonišče res zaklo-

- nišče (torej uradni prevzem),
- 2) da ima uporabnik zaklonišča, tj. delovna organizacija normativno urejen potek aktivnosti, da v določnem zakonskem roku ponovno preuredi dvonamembni prostor v zaklonišče, in
 - 3) da imamo zagotovljena finančna sredstva za preureditev zaklonišča in za opremo.

Ker ste nadpoprečno informiran, vam ne bo težko ugotoviti, da pravzaprav v celoti ne izpolnjujemo niti enega od pogojev, kaj šele vse tri.

Sicer pa moram reči naslednje: Želja po preureditvi zaklonišča v sejno sobo je že kar stara, uresničevati pa smo jo začeli v lanskem letu. Spričo dejstva, da samo zaklonišče še ni prevzeto (izvajalci del pa so PAP Ljubljana, ki je v zadnjem obdobju posloval pod družbenim varstvom in smo zato posledice tega varstva čutili tudi mi v veliki počasnosti izvajal-

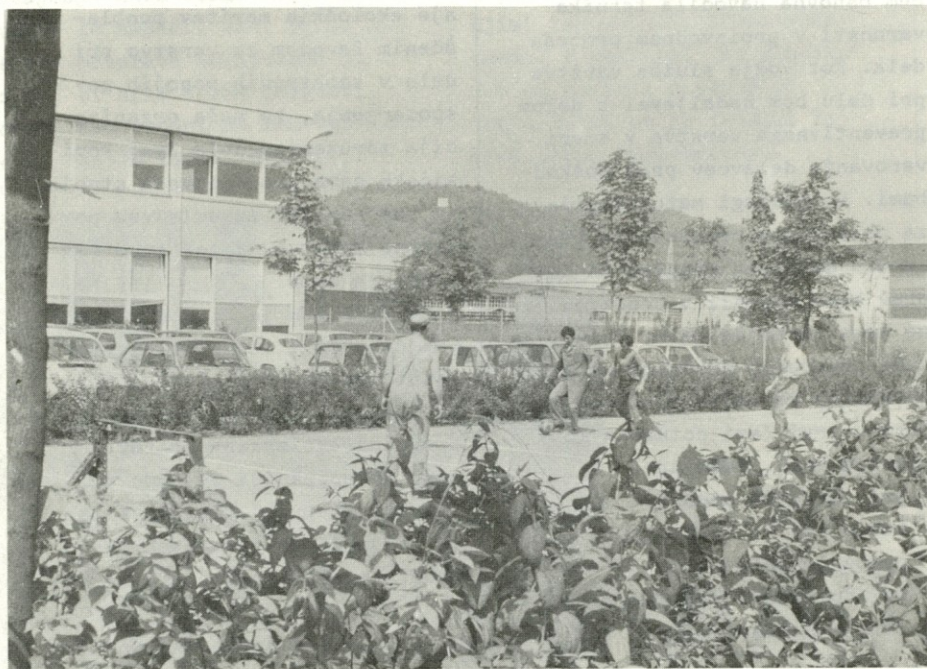

skih del, IMP Ljubljana in Mizarstvo Kovač iz Ljubljane), se dotlej tudi ne morejo zaključiti vsa preureditvena dela, saj so si v medsebojni soodvisnosti. Ponovni rok za prevzem je kot veste september.

Kar zadeva drugega pogoja bomo imeli z urejanjem zakonskih pogojev, da normativno določimo vse aktivnosti za postavitev preurejenih prostorov v prvotno stanje, v zaklonišču najmanj težav. Ta "tehnologija" bo določena takoj potem, ko bo zaklonišče nared. Močno pa se nam zatika pri razpoložljivih finančnih sredstvih. Dosedanja dela so bila financirana delno iz rednega prispevka za SLO, delno pa iz sredstev investicij.

Trenutno vam ne morem reči kako bomo prišli do prepotrebne opreme (stoli, mize in druge pritikline), saj smo v nezavidljivem finančnem položaju. Bržkone bomo prisiljeni improvizirati z obstoječo opremo.

Sicer pa vaše vprašanje razumem tudi kot vzpodbudo, saj bi bil že res skrajni čas, da bomo jesenske "vroče seje" imeli že v za samoupravljalca dostojnejših pogojih. Torej jaz tudi upam. A.Kajdiž

Med dopoldanskim odmorom tudi nekaj nogometa za razvedrilo

Nekaj o likvidnosti

Zadnje čase pogosteje slišimo, da je neka organizacija zelo likvidna, druga pa nelikvidna. V novih zaostrenih pogojih gospodarjenja se vloga likvidnosti neprestano povečuje. Finančna sredstva so omejena. Nova finančna sredstva se pojavijo samo z rastjo proizvodnje in s povečanjem blagovnih sredstev države, zato je vedno manj likvidnih sredstev.

Najširše pomeni likvidnost plačilno zmožnost, izplačljivost, zapadlost oziroma dospelost plačil.

Mnogo ožja razlaga pojma likvidnosti bi bila sposobnost plačila obveznosti v času zapadlosti. Takrat moramo imeti najmanj toliko finančnih sredstev, da poravnamo obveznosti. To lahko storimo, če imamo likvidna sredstva.

O likvidnosti lahko govorimo že v navadnem gospodinjstvu, v organizacijah, v panogah, med panogami in v celotnem gospodarstvu neke države. Gospodarstva različnih držav imajo razvite različne oblike likvidnosti. Čimbolj je razvito gospodarstvo, tembolj ima razvite raznovrstne oblike likvidnosti. V tem sestavku se bomo omejili samo na likvidnost organizacij združenega dela.

Organizacija je plačilno zmožna (likvidna), če ima večja ali vsaj enaka denarna sredstva kot so zapadle obveznosti. Organizacija ni plačilno zmožna, če nima dovolj sredstev.

Na plačilno zmožnost organizacije torej vplivajo tako razpoložljiva denarna sredstva kot zapadle obveznosti. Sredstva se neprestano spreminjajo. Spreminjajo svojo obliko, preoblikujejo se iz denarne oblike preko različnih drugih oblik zopet v denarno obliko.

Razlikujemo različne stopnje likvidnosti. Stopnja likvidnosti

se določa glede na oddaljenost sredstev od denarne oblike. Denarno obliko že imajo gotovina in druga denarna sredstva v banki. Med sredstva, ki so takoj vnovčljiva vštevamo še čeke in menice. Vsa druga sredstva so kasneje vnovčljiva. Načelno so terjatve do kupcev hitreje vnovčljive, kot zaloge izdelkov. Zaloge izdelkov so zopet hitreje vnovčljive, kot nedokončana proizvodnja, slednja zopet od repromateriala itd. Najslabše vnovčljiva so strogo namenska osnovna sredstva. Imajo najslabšo stopnjo likvidnosti. To so predvsem nekurantne zaloge, zastareli materiali, izdelki itd.

Hitreje, ko potekajo pretvorbe iz ene oblike sredstev v drugo obliko, manj je potrebnih likvidnih sredstev. Pravimo, da se hitreje obračajo sredstva. Vsaka motnja, ki nastane v času preobrazbe, lahko povzroči nelikvidnost organizacije. Med drugim lahko organizacija po-

stane manj likvidna, če kupci ne poravnajo pravočasno svoje obveznosti, če ne moremo prodati svojih izdelkov, če je prenizka proizvodnja, če izdelujemo izdelke s premajhnim dohodkom, če nabavimo preveč materiala, če imamo nesortirane zaloge ali celo nekurantne. Preveč imamo vezanih sredstev v nedenarni obliki.

Organizacija je lahko plačilno nezmožna, če ima prenizko realizacijo. Dosežena plačana realizacija ne pokriva nastale obveznosti. Obveznosti so višje od likvidnosti organizacije. Take motnje so lahko stalne. Običajno pa imajo take motnje sezonski značaj. Pojavijo se v določenem obdobju poslovnega leta. Za našo organizacijo je to od marca do julija. Organizacija mora za manjkajoča sredstva najemati kredite. O kreditih, obrestnih merah, obrestih, pa kdaj drugič.

Bogdan Brezigar

"Kupček" denarja na fotografiji je pred dobrimi desetimi leti predstavljal velik kup denarja za izplačilo osebnih dohodkov za vse zaposlene v Zmaju.

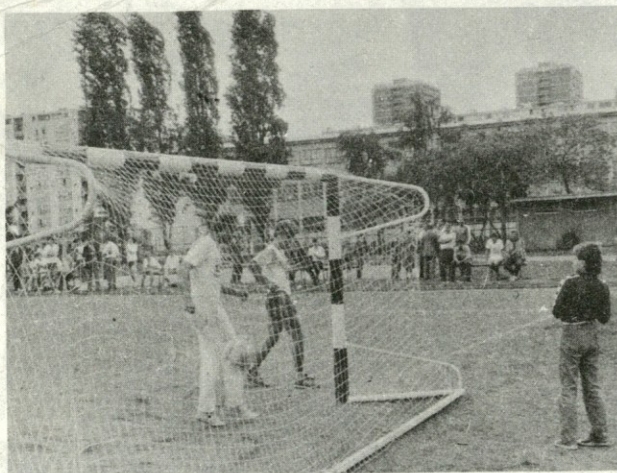
Letošnje športne igre v Zagrebu BATERIJADA '84

Letošnje že tradicionalno športno srečanje baterijcev je bilo v Zagrebu v organizaciji CROATIE v soboto, 26. maja letos.

Že nekaj dni pred tem smo v Zmaju med nastopajočimi čutili veliko pripravljalno mrzlico in dokajšnjo mero tekmovalne vneme. Končno je napočil dan, ko so bile vse priprave zaključene in ko naj bi bilo treba pokazati, koliko smo vredni ne samo pri delu, temveč tudi v športu z

žogo, puško in sličnimi rekviziti.

Kmalu po šesti uri zjutraj smo krenili izpred Zmaja skoraj točno po predvidenem voznem redu. V šentvidu pri Stični smo "naložili" še nekaj korajžnih sodelavcev - športnikov in z njimi izpopolnili tekmovalne vrste. V gostilni "Na Klančku" smo se podprli s sendviči, rum s čajem pa je dvignil že prej vedro razpoloženje.

Prizorišče tekmovanja v nogometu med ekipami Zmaja, Croatie in Tesle na letošnji BATERIJADI v Zagrebu

Avtobus je veselo požiral kilometre ob naši dobri volji in sproščenem razgovoru. V Zagreb bi prišli prezgodaj in presenetili gostitelje, če nas ne bi na poti ustavil "mož postave", ki je zahteval na avtobusu napis "posebna vožnja". Tega ni bilo in nekako smo ga prepričali, da nas je pustil naprej.

V Croatii so nas lepo pogostili, omogočili pa so nam tudi ogled tovarne. Njihovi proizvodni prostori so črni ter ni mogoče potegniti primerjave z našimi, resnično imamo dobre delovne pogoje. Imajo pa nekaj rešitev na posameznih strojih, ki so zanimale predvsem naše strojnike. Po ogledu tovarne pa smo se že znašli na športnih igriščih. Naši tekmovalci so se v vseh panogah izredno dobro držali, tako na šahovskem, namiznoteniškem, strelskem, kegljaškem in nogometnem igrišču. Oči navijačev Croatie so bile najbolj uprte na nogomet. Tu so se naši fantje dobro držali, posebno v drugem polčasu, kjer smo bili popolnoma enakopravni, za kar so nam dali priznanje tudi sami nogometaši Croatie. Za tekmo s Teslo so bili naši fantje že uigrani in pokazali so kdo je gospodar na igrišču. V času tekmovanja je bil precejšen naliv ter je bila tekma za krajši čas prekinjena.

V šahu smo bili boljši od Tesle in slabši od Croatie. Naša ekipa namreč ni bila popolna, ker so nekateri najboljši šahisti ostali doma. Na pomoč pa je priskočil kar šofer našega avtobusa, ki je solidno predstavil barve Zmaja.

Tudi naši kegljači so se odlično odrezali, kljub nepopolni ekipi. Zmago je namesto

na nogometnem igrišču nastopil na kegljišču, čeprav že več let ni kegljal. Naš najboljši in sploh najboljši na kegljaškem terenu je bil Bijec iz Šentvida. V kegljanju smo za Croatia zaostali le za nekaj kegljev in zasedli drugo mesto.

Enako je bilo pri kegljanju pri ženskah. Naša dekleta so daleč za seboj pustile dekleta iz Tesle, Croatii so se približale, premagati pa jih niso mogle ker so za Croatia nastopili kar dve profesionalki, ki sta podrli toliko kegljev kot naši najboljši fantje. Če že naša dekleta niso bila najboljša, pa so bila najlepša!

V streljanju pri moških nam je prvo mesto ušlo za malenkost, dosegli so drugo mesto, dekleta pa so bila v streljanju tretja. Obe ekipi strelcev, pri moških in ženskah so sestavljali šentvidčani.

Najbolje nam je šlo v namiznem tenisu, komaj so se naši nasprotniki zavedli, že je bilo vsega konec. Posebno sta bila uspešna Vinko in Mare, prijetno je bilo slišati spontani aplavz in gledati zavistne poglede domačinov, ki so bili prepričani, da bodo

osvojili kar vsa prva mesta v vseh panogah.

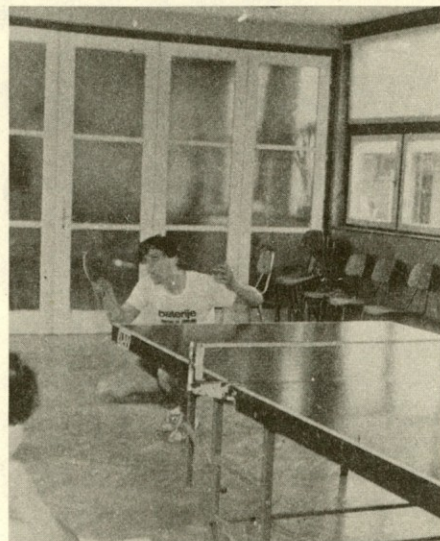
Po zaključenih tekmovanjih je bilo malo predaha, saj je bila večerja planirana šele za 18. uro. Večina udeležencev ni vedela kam bi s časom po drugi uri pa do večerje. Potikali smo se po igriščih in bifejih, nato pa so nas odpeljali v restavracijo kjer naj bi bila večerja - restavracija Zagrebškega velesejma. Tudi tu smo še čakali v avli v temi. Mize so bile sicer svečano pogrnjene, vendar pa je bil prostor prevelik in smo se porazgubili med drugimi obiskovalci ki jim je bil omogočen vstop. Večerjo smo kljub poštenemu kruljenju v želodcu dočakali vsi živi. Nehote smo se v času čakanja spomnili našega Rudija, pa kaj, če ni bilo prostora v avtobusu za sendviče, saj ga še za "sindikalno naročilnico" ni bilo. Po večerji je sledila razglasitev rezultatov. Gostitelji so podelili pokale za prva mesta ter priznanja za druga in tretja mesta. Priznanje so dobili tudi nekateri najboljši posamezniki (od naših Bijec za kegljanje in Srebrnjak v nogometu), pa tudi Stane Končina kot stalni udeleženec vseh Bateriad. To priznanje bi od naših zaslužila še Grošelj Oto in Primc Bogo.

Kmalu po zaključku večerje in podelitvi priznanj smo se odpeljali proti domu. Nekaj pripomb je bilo na organizacijo, ker se športne igre niso zaključile tako kot smo vajeni, to je v veselem razpoloženju, pesmi in plesu. Vseeno pa so naši

Levo: Končina Stane je prejel posebno diplomu za 13. vsakoletno sodelovanje na BATERIJADI.

Zgoraj desno: Trenutek igre v namiznem tenisu za prvo mesto ekipe Zmaj.

Desno: Bavdež Matjaž sprejema priznanje za 2. mesto v streljanju (moški).

"dolenjci" pred restavracijo na stopnicah zapeli nekaj naših domačih napevov.

Bateriada '84 je za nami. V bodoče bi bilo dobro razmisliti, kako jih poživiti še z drugimi panogami - s kakimi šaljivimi igrami. Drugo leto so organizatorji Ličani in so v razgovorih nakazali morebitno spremembo. V bodoče se moramo tudi bolje pripraviti, več treningov, saj se tudi tako ponese ime Zmaja po naši deželi. Vsekakor pa so športne igre baterijcev priložnost za utrjevanje sodelovanja, za sklepanje prijateljstev in krepitev bratstva in enotnosti.

Jože Jelen

Srečanje baterijcev – tokrat na strokovnem polju

Mnogi se še spominjamo 3. Simpozija o kemijskih virih toka, ki je bil v Ljubljani, oktobra 1979 leta. Bili smo organizatorji tega srečanja, po katerem (v letu 1981) se je pričelo naše intenzivnejše sodelovanje z JLA.

Minila so dobra štiri leta in pol do 4. simpozija, ki se je zaključil nedavno. V Sarajevu (Ilidža) je od 5. do 8. junija letos preko 180 udeležencev izmenjalo informacije o dogajanjih na baterijskem področju. Organizator je bil tokrat SOZD Energoinvest, ena najmočnejših združb delovnih kolektivov v Jugoslaviji. Odločitev o izboru organizatorja je bila povezana tudi z otvoritvijo nove tovarne srebro-cink akumulatorjev Srebrenica.

Simpozij o kemijskih virih toka (oz. električne energije), katerega nosilec je Tehnična uprava Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo ob sodelovanju Vojnotehničnega inštituta je edino specializirano strokovno srečanje baterijašev v Jugoslaviji. Tako se teh srečanj udeležujejo proizvajalci primarnih in sekundarnih kemijskih virov električnega toka, proizvodov, ki jih poznamo pod enostavnejšima nazivoma: baterije in akumulatorji.

Proizvajalci baterij Zmaj, Croatia in Tesla smo bili primerno zastopani, proizvajalci akumulatorjev Munja, Trepča in

Krušik ter Energoinvest pa so pogrešali predstavnike drugih proizvajalcev v Jugoslaviji, ki jih ni malo.

Iz Zmaja smo se Simpozija udeležili: Tkalec, Friedrich, Metljak, Panjtar in Ogrin. S sodelavci iz inštitutov: Kemijskega inštituta Boris Kidrič (KIBK), Fakultete za naravoslovje in tehnologijo (FNT), Inštituta Jožef Stefan (IJS), Tehnološko metalurške fakultete /TMF/ in Vojnotehničnega inštituta (VTI) smo predstavljali celotno ekipo.

Od uporabnikov se srečanj udeležujejo predvsem predstavniki vojaških ustanov, ki uporabljajo in potrebujejo tako širokopotrošne tipe baterij in akumulatorjev kot tudi specialne. Pri vseh zahtevajo seveda višjo stopnjo kvalitete oz. zanesljivosti v delovanju. Vojaške ustanove pa so tudi neredko sofinanser razvoja novih tipov ali baterijskih sistemov.

Osrednji, strokovni del simpozija je namenjen predstavitvi dela raziskovalcev in razvijalcev na področju baterij in akumulatorjev kot tudi službam kontrole kvalitete in vzdrževanju (akumulatorjev). Predstavljeno je bilo 42 referatov, polovica s področja baterij.

V času od 3. simpozija se je zgodilo marsikaj na baterijskem področju pri nas in v svetu, marsikateri problemi pa so os-

tali, ali pa so postali še izrazitejši (npr. repromateriali). Nekaj od tega dogajanja je pokazalo tudi pravkar minulo srečanje, pokazalo pa je tudi na nekatere rešitve.

Medtem, ko na besedilo zaključkov, ki jih je po simpoziju sprejel organizacijski odbor še čakamo, lahko pa vendarle ocenimo vlogo srečanja in strokovne prispevke.

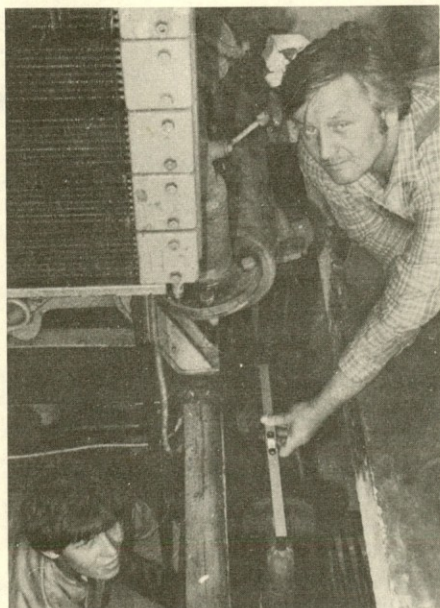
Ne bo neskromno, če pričnem z oceno predstavnikov JLA, izraženo na dobro obiskani razpravi (t.im. okrogli mizi) o problematiki razvoja, kvalitete in proizvodnje baterij in akumulatorjev: o kvaliteti dela, sodelovanja in proizvodov v celoti ni željenega napredka, pa vendar, to kar je predstavila skupina na litijevem programu (Zmaj z inštituti: KIBK, FNT, IJS ter VTI in TMF (Bgd.)), bi lahko služilo kot model za bodoče delo na baterijskem področju tudi za druge.

Naša celotna ekipa na programu litijevih baterij je predstavila skoraj polovico referatov s področja primarnih baterij. Predvsem vsebina in rezultati domačega razvojnega dela, medsebojna povezanost raziskovalnih organizacij z našim proizvodnim kolektivom ter celovitost pristopa k osvajanju zahtevnih proizvodov in tehnologije je učinkovala na celotni avditorij, posebno na predstavnike JLA, da so sprejeli že omenjeno dobro oceno našega dela in nas dali za zgled.

Najobširnejši del litijevega programa je obsegal razvoj baterij v sistemu litij/tionilklorid. Ti referati so obsegali delo na bateriji Li R 14 in izvedenkah: raziskave katode, litijeve anode in elektrolita ter prikaz izdelave baterij v laboratoriju. Zajeto je bilo predvsem delo mag. Friedricha, Panjtarja, Perkona, Ogrina (Zmaj), prof. dr. Pejovnika (KIBK) ter mag. Čeha in Pavloviča /FNT/

Pri raziskavah smo uporabili metode infrardeče spektroskopije, rastrski elektronski mikroskop, ciklično voltometrijo in druge. Nadalje smo prikazali merilne metode v povezavi z našim računalnikom izdelane na domačem merilniku (predvsem delo Metljaka, Markiča in dr. Pejovnika (KIBK).

Uspešnost razvoja prototipov ba-

Poleg transformatorske postaje je v posebnem prostoru tudi naša kompresorska postaja. Stisnjen zrak za proizvodnjo baterij sicer dobivamo iz postaje Invest servisa. Kadar pa je ta v okvari ali da poteka naša proizvodnja izven skupnega plana delovnih sobot, pa vključimo svoj kompresor.

Na sliki: Jerman Srečko in Rebernik Janez pri popravilu priključne cevi.

terij je bila ilustrirana z rezultati testov, ki so bili opravljeni pri nas in na Vojnotehničnem inštitutu. Na kratko, predstavili smo prve in edine domače litijeve baterije v Jugoslaviji: tip Li R 14 (3,6 V - 5 Ah), tip Li R 14/3 (3,6 V - 1,5 Ah), tip 2 Li R 14/3 (7,2 V - 1,5 Ah), tip 3 Li R 14/3 (10,8 V - 1,5 Ah).

Da nismo pri razvoju baterij pozabili na problematiko uvoznega materiala smo dokazali s predstavitvijo pridobivanja litija v laboratorijskem merilu (IJS) kot tudi izdelave in uspešnega preizkusa domačih steklenih izolatorjev, ki predstavljajo enega najvažnejših delov baterije (KIBK).

Delo na sistemu Li/SOCl₂ /tioniolklorid) smo dopolnili z raziskavami modela baterije z naknadnim aktiviranjem, ker je medrepubliško sodelovanje najbolj prišlo do izraza.

Tudi druga skupina referatov bo služila Zmajevemu programu litijevih baterij, z usmeritvijo na širokopotrošno področje. Referati so vsebovali delo naših sodelavcev na TMF in VTI (Beograd) in IJS, Odsek za kemijo fluora. Raziskovali so litijeve sisteme z organskim elektrolitom in katodami iz bakrovega oksida (CuO), molibdenovega trioksida (M₂O₃), manganovega dioksida (MnO₂) in posebno ogljikovega fluorida (CF_x). Kaže, da bi CF_x lahko izdelovali doma. Baterije s to katodo se v svetu komercialno uspešno uveljavljajo. Mimogrede naj omenim, da je litijeve anoda v organskem elektrolitu, po dosedanjih raziskavah v svetu, eno od izhodišč za razvoj litijevih akumulatorjev.

Drugi baterijski sistemi so bili na simpoziju predstavljeni bolj skromno, čeprav kvaliteta klasičnih baterij v splošnem ne

zadovoljuje.

Na področju izboljšav Leclanche baterij je Croatia (hkrati njen edini prispevek) poročala o pozitivnih rezultatih dodajanja elektrolita (okrog 1 ml) v celice R 6, R 14, R 20 na proizvodnih strojih, po formiranju. Padec kapacitete na skladiščanju se je s tem zmanjšal za tretjino.

Trije prispevki so obravnavali testiranje R 20 in R 20 C Leclanche baterij, proizvodnje Croatia, ki jih je izvedla skupina Mornariškega šolskega centra Split in Instituta za elektrokemijo, Beograd. Namen dela je bil s pomočjo računalnika in moderne opreme za merjenje impedance izdelati nove metode testiranja. V tem še niso uspeli, delno tudi zaradi slabih vzorcev baterij.

O domačih repromaterialih za Leclanche baterije je poročala le skupina z IJS. Opisali so pridobivanje čiste raztopine cinkklorida iz odpadnega cinka, za pripravo elektrolita. Delo izvidra iz sodelovanja Zmaja in IJS.

O alkalnih mangandioksid/cink baterijah so poročali z Instituta za hemijske izvore struje (IHIS), Beograd in VTI. Prvi o specialnih prizmatičnih baterijah (100 Ah), ki se aktivirajo z nalivanjem. Ocenjujejo, da bodo dosegli 5 let skladiščne dobe v suhem stanju in 6 mesecev potem, ko se aktivirajo. Drugi referat je obravnaval gumbe R 9 baterije (o katerih so poročali že 1979 leta). Za najboljši vzorec navajajo 5 % izgubo kapacitete v 6 letih. Preizkušali so tudi vpliv dodatka srebrovega oksida.

O izboljšavah v sistemu živo-srebrov oksid/cink so poročali

/naslednja stran/

/s prejšnje strani/

z IHIS-a, na primeru gumbne baterije večjih dimenzij MR 7085 (10 Ah, za tokove okoli 100 mA). Po analizah tujih baterij za vzpodbujevalnike srca, ki se vsadijo v človeško telo (s kapacitetami 1,2 Ah in 3,5 Ah) so prilagodili svojo recepturo in konstrukcijo.

Na temo domačih materialov za baterije sistema živosrebrvog oksid/cink so sodelavci IJS iz Odseka za kemijo fluora poročali o postopku pridobivanja baterijskega živosrebrvega oksida, ki so ga pred leti razvili (v dogovoru z Zmajem) in ga dosedaj proizvedli že nekaj ton.

Pregled del na klasičnih baterijah bi bil s tem zaključen. Omenim naj še prispevke IHIS-a o termalnih baterijah (z litijevimi zlitinami sodeluje tudi KIBK), o baterijah z naknadnim aktiviranjem v sistemu svinec/svinčev oksid, s tetrafluoroborno kislino kot elektrolitom (o njeni sintezi so poročali sodelavci IJS) in v sistemu magnezij/bakrov klorid za meteorološke sonde.

V hitrem preletu preko področja akumulatorjev naj omenim tudi delo sodelavcev KIBK (prof. dr. Pejovnik, M. Čeh, IJS in Zmrzlikar, FNT) o raziskavah novih akumulatorjev natrij/žveplo, ki jih v svetu preizkušajo v električnih avtomobilih. Delo je bilo opravljeno v dogovoru s sodelovanju z Zmajem.

Razvojna dela na akumulatorjih so predstavili predvsem Munja, Zagreb, IHIS (Beograd) in TMF (Beograd). Slednji o zanimivi temi za JLA o hitrem polnjenju akumulatorjev.

Referati so tiskani v Zborniku,

ki je vsakomur na razpolago za podrobnejše informacije. Nahaja se v tehnično razvojnem področju.

V naslednjih številkah glasila bomo o novih Zmajevih baterijah napisali še kaj več.

Še besedo, dve o skromni razstavi, ki je stalna spremljevalka Simpozija. Zmajevci smo v najbolj aktualnem dnevu razstavili litijeve baterije in pano s predstavitvijo raziskovalnega dela sodelavcev KIBK na steklenem izolatorju za litijeve baterije. Delo je bilo na panoju predstavljeno tudi na Tehnološkem dnevu Iskre letos spomladi.

Croatia je razstavila program alkalnih baterij LR 6, LR 14, LR 20, LR 1, LR 03, 9 V; baterije za foto tehniko in Ni-Cd cilindrične akumulatorje ter gumbne litijeve baterije - program, ki ga razstavlja skupaj z Varto tudi na Zagrebškem velesejmu. Tesla je prikazala program Leclanche specialnih baterij v kartonskem ohišju (BAJ),

ki jih je v preteklosti Zmaj že izdeloval ter S4, S 4 za naličevanje, 6 S 4 pastir, 13,5 V za železnico in 4R 25, vse v plastičnem ohišju.

Preostali, večji del razstavnege prostora so v glavnem izpolnili programi Energoinvesta (polnjenje akumulatorjev, srebro-cink akumulatorji iz Srebrenice) ter Munja in Trepča.

Organizator, Energoinvest je v program vključil tudi hiter (avtobusni) ogled olimpijskih prizorišč. Čeprav nam vreme ni bilo naklonjeno, smo vendarle lahko pridobili vtis o izrednih možnostih Sarajeva za razvoj zimске rekreacije in športov.

Veličasten in obenem srhljiv je bil ogled spomenika Vraca nad Sarajevom z desetstično vklesanimi imeni žrtev okupatorja in domačih izdajalcev.

Peto srečanje baterijcev bo čez dve ali tri leta, v organizaciji Trepče na Kosovu.

Tomaž Ogrin

O alkoholizmu v delovni organizaciji

Alkoholizem je zelo resen socialni, medicinski in tudi gospodarski problem, ki žal pri naša nemalo skrbi in neprilik. Po definiciji Svetovne zdravstvene organizacije je kronični alkoholik tista oseba, ki nezmerno uživa alkoholne pijače in ki je zato že tako odvisna od alkohola, da kaže telesne ali duševne bolezenske motnje, pri čemer je v nevarnosti njegovo socialno in ekonomsko stanje ter odnos do okolja.

Alkoholik je človek, ki iz kakršnegakoli razloga občuti strastno potrebo po alkoholu. Čustveno je vezan na uživanje alkohola, ker želi čim večkrat doživeti omamo, zastrtost zavesti.

Alkohol deluje na možgansko skorjo in s tem povzroča mnoge škodljive spremembe v človekovi osebnosti. Predvsem zmanjšuje človekovo sposobnost za presojo objektivne resni-

čnosti, njegovo kritičnost in smisel za realnost, slabi njegovo moralno podobo (kot npr. občutek odgovornosti, obzirnost in taktnost do okolja), dviga zaupanje vase, potiska vstran neprijetne občutke. Hkrati pa dviga razpoloženje, ustvarja lažen občutek moči, dela človeka na videz podjetnega ter preganja potrto in obup.

V vsakodnevnem življenju, v delovni organizaciji, imamo večinoma opravka le z lažje opitimi delavci. Tak človek ima navidezen občutek večje energije in povečane delovne storilnosti. Ta subjektivni občutek pa je vsekakor varljiv. Gre bolj za zmanjšano kritičnost do sebe in nalog, za navidezni optimizem, ne pa za dejansko povečano delovno sposobnost. V resnici je opit človek manj sposoben za delo, tako telesno kot duševno. Telesna moč je manjša, ker je mišična moč zmanjšana, gibi so počasnejši in netočni. Takšna poškodovana motorika je zlasti nevarna, kadar gre za hitre, refleksne gibe, ki morajo biti natančni. To je posebno pomembno pri delu na nevarnejših strojih, z ostrim orodjem, zato so v takih primerih nesreče pri delu pogostejše. Pa tudi sicer, v manj nevarnih okoliščinah, lahko opazimo, da opit človek dela počasni in nerodno, da je njegov delovni učinek manjši in da trpi kakovost dela. Razen tega s svojim obnašanjem moti okolico.

Noben alkoholik ne prizna, da je nagnjen k pijači, še manj pa, da je pijanec. On "ga samo včasih malo cukne, je rad vesel, ne zdrži doma, se rad malo razvedri", ipd.

Delavce, ki so nagnjeni k pijači, precej zanesljivo odkri-

jemo po nekaterih razpoznavnih znakih. Pogosto tožijo zaradi (pravih ali navideznih) bolezenskih težav v prebavnih organih, nad socialnimi, gospodarskimi ali družinskimi težavami in neopravičeno izostajajo od dela, posebno ob dnevih po praznikih. Pogosteje so na bolniški kot drugi, saj je njihova telesna odpornost v resnici manjša, doživljajo več nesreč pri delu. Pri delu dosejajo manj uspeha in storilnosti; s svojim obnašanjem do sodelavcev in vodij izovejo motnje v medsebojnih odnosih, kar zmanjšuje produktivnost dela in varnost v delovni skupini; zelo radi skrivajo svoje slabosti.

Alkoholizem v delovni organizaciji opazimo v dvojni obliki. Bolj ali manj kronični alkoholiki zaradi različne stopnje vdanosti pijači prihajajo včasih opiti na delo, se tudi med delom opiijejo, najpogosteje pa sploh izostanejo z dela po dnevih pitja.

Zelo pogosto je tudi občasno opijanje med delovnim časom ob posebnih priložnostih, kot so proslave, prireditve in praznovanja (osebna ali družinska), kar ustvarja ugodne razmere za razširjanje alkoholizma v delovni organizaciji.

V teh primerih prav gotovo trpi delovna disciplina in seveda tudi delovni učinek. Medtem ko ostane v prvem primeru nedisciplinirana omejena le na enega delavca, ima v drugem primeru "kolektivni" značaj, s čemer naj bi

bila že v naprej opravičena tudi opustitev normalnih delovnih dolžnosti, češ da gre zgolj za gojitev prijateljskih odnosov med člani kolektiva, za tesnejše medsebojne spoznavanje in ustvarjanje bolj sproščene vzdušja. Pri tem je zanesljivo le to, da trpi delo v času take družabnosti med delovnim časom, medtem ko so pozitivni učinki v smeri večje povezanosti po navadi bolj kratkotrajni.

Posebno vodilni in vodstveni delavci so odgovorni za to, da se delavci med delovnim časom ne opiijejo. Opit človek ne sodi na delovno mesto in ga je treba odstraniti. Delovna organizacija mora ohraniti vzdušje resnega delovnega poleta, če hoče varovati interese proizvodnje. En sam vinjen človek prinese v skupino vzdušje neresnosti in ta se razleze kot epidemija po vsem obratu. Poleg doslednega prepovedovanja pitja alkoholnih pijač na delovnem mestu in vinjenosti pri delu je nujno tudi preventivno vzgojno izobraževalno delo o alkoholizmu in njegovih posledicah in o možnostih ter uspehih zdravljenja z medicinske in socialne plati. Delavce, pri katerih je bila opažena nagnjenost k popivanju, je treba pravočasno napotiti na svetovalne razgovore in zdravljenje.

Iz glasila Saturnus
Milan Pavliha

dopisujte v
GLAS ZMAJA

Slovo ob upokojitvi

Z iztekom meseca junija odhajata iz naše delovne sredine dve dolgoletni sodelavki Koprek Polda in Benko Justina. Ob odhodu v zasluženi pokoj jima izrekamo najboljše želje, obenem pa tudi, da ostaneta zvesti Zmajevi upokojenki, kateri bomo z veseljem pozdravili tudi na naših tradicionalnih letnih srečanjih koncem novembra v ZMAJU.

KOPREK Polda

Lahko zapišemo, da odhaja v starostno upokojitev "najstarejša" sodelavka, saj je njen prihod v Zmaja datiran s 1. decembrom leta 1949. Ves ta čas, skoraj 35 let je delala v naši tovarni od kontrolorja z različnimi zadolžitvami do leta 1972, ko je bila razporejena na delovno mesto skladiščnika reprodukcijskih materialov. Pet let kasneje je odšla v Finančno računovodski sektor za inventarista in leto kasneje je prevzela dolžnosti knjigovodje osebnih dohodkov.

Z odhodom Koprek Polde iz naše delovne organizacije odhaja tudi živa priča naše povojne zgodovine, o kateri bomo ob priliki še kaj

pisali, omenili pa tudi njeno vlogo in dejavnost, ki jo je imela v obdobju petdesetih let na kulturno-prosvetnem področju v Zmaju.

BENKO Justina

BENKO Justina se je zaposlila v Zmaju 21. januarja leta 1953. Vseh 31 let je opravljala delo na finalizaciji baterij, v glavnem in ves čas konkretno na etiketiranju ploščatih baterij. V prvi polovici njene delovne dobe je prevladovalo ročno delo, ročno etiketiranje, pri katerem je bilo treba mnogo spretnosti in pridnosti za doseganje norme in šele z nakupom stroja so se izboljšali delovni pogoji. Nič ni napačno, če trdimo, da je Benko Justina poleg tega stroja predstavljala simbol etiketiranja baterij.

Poleg dela v proizvodnji pa je bila velikokrat angažirana v raznih komisijah, sindikatu in organih upravljanja, kjer je vedno aktivno sodelovala. Njeno predčasno upokojitev pa beležimo s 30. junijem letos.

Koprek Poldi s svojimi sodelavci za spomin ob odhodu v pokoj.

prišli - odšli

Rojstni dan praznujejo...

V mesecu MAJU sta bila sprejeta v delovno razmerje:

PESTOTNIK Mojca, administrator v TOZD Baterije (skladišče gotovih izdelkov) za nedoločen čas dne 16.5.1984

HVALE Milan, varnostni inženir v delovni skupnosti skupnih služb, za nedoločen čas dne 21.5.1984.

Prenehalo delovno razmerje:

PEPIČ Sulejman, najzahtevnejša posluževalna dela v proizvodnji TOZD Baterije dne 6.5.1984

DRAGIČ Violetka, proizvodna baterijska delavka v TOZD Baterije dne 12.4.1984

SAVIČ Gordana, referent plačilnega prometa v DSSS za določen čas dne 31.5.1984

BOSNIČ Edvard, obratni električar v TOZD Baterije dne 25.5.1984.

...v juliju

Gabrijela DRAB
Anton OROŽIM
Marija HRANIČ
Marta FELDI
Cilka JERLAH
Perunka KASAPOVIČ
Anka HAJDAROVIČ
Andrej KAJDIŽ
Marija KERZAR
Anton ŽAGAR
Šefik BOSNIČ
Jožica PERME
Anica KOLENC
Rozalija VIDIC
Rufada BOSNIČ
Fanija FILIPOSKA
Dragan LEBAN
Marija GRČA
Viktor GROŠELJ
Anica NOVAK
Milena PETERLIN
Ilija VARDIČ
Majda RECEK
Marjan SVETEK
Vida ŠEME
Ružica PERKOVIČ
Anton RUS
Anton GROJZDEK
Agata STRAH
Ignac STRMOLE
Desanka ŽNIDARŠIČ
Matjaž BAVDEŽ
Anica MAVRIN
Suada LIVADIČ
Frančiška GORIŠEK
Darinka KUSARI
Vojka ILIČ
Marija VIDOVIČ

avgustu

Anica TRDIN
Nevenka ZAKARIČ
Justi MRAMOR
Anton NERAT
Jožica JERŠIN
Mira GRBIČ
Janja PAJK
Ivo SMODIŠ
Alojzija KUTNAR
Avgust GRABLJEVEC
Olga KOBETIČ
Fadil ALIBEGOVIČ
Franjo ŠTIGLEC
Janja KELBIČ
Zineta ČORDIČ
Nada BURSAČ
Aleš SMRDEL
Anton KONČAR
Alojz OMAHEN
Iris HRVAT
Bojan PRIMOŽIČ
Dobrosav VOJSKIČ
Franc ULČAR
Mara OTRIN
Anica BIVIC
Jovanka MOIČEVIČ
Ljiljana PETROVIČ
Marija ŠTEFANČIČ
Rozalija KLEMENČIČ
Rasim MESIČ
Milan VUKASINOVIČ
Anton RUS
Aleksander JAKOMIN
Marija MEDVED
Anica KASTELIC
Fikreta SINANOVIČ
Marija KOPAČ
Genovefa ZOREC

septembru

Anica PUC
Rezka VINKLER
Zoran ŠMIGIČ
Obrenka STOJKOVIČ
Jožica KALIŠEK
Franc OBERČ
Marija SITAR
Anica FORTUNA
Anton KASTELIC
Cvetka ERZIN
Vera SIRNIK
Alojzija KLEMENČIČ
Nada MOSTAR
Stanka DIMITRIJEVIČ
Jože DROBNIČ
Stane KONČINA
Rezka KENDA
Avgust KASTELIC
Emica GARDLA
Fani PAVLIHA
Ivanka SREBRNJAK
Edvard BOMBEK
Borut GRČAR
Venčeslav MOHORKO
Vidak MARINKOVIČ
Žarko BEGO
Jelka LOKAR
Nataša SIREC
Rudi FRANCELJ
Ljuba NANUT
Slavica KOLAR
Katarina SMREKAR

čestitamo

Število zaposlenih

TOZD Baterije Ljubljana

moških 77
žensk 145

Skupaj 222

TOZD Specialne baterije

moških 43
žensk 100

Skupaj 143

Delovna skupnost

moških 51
žensk 51

Skupaj 102

Kakšni so potni stroški?

Po sklepu delavskega sveta delovne organizacije Zmaj je od 1. junija 1984 dalje v veljavi sprememba povračil stroškov za opravljanje določenih del in nalog in sicer:

- cela dnevnicna - nad 12 ur 937,00 din
- polovična dnevnicna - 8 do 12 ur 490,00 din
- stroški prenočevanja z računom hotel B kategorije 650,00 din
- stroški prenočevanja brez računa 260,00 din
- kilometrina 14,00 din.

Dne 31. maja 1984 je bilo v delovni organizaciji ZMAJ 467 zaposlenih od tega 171 moških in 296 žensk.

Kegljanje vsak četrtek od 17. do 19. ure na drugi stezi v "Domu borcev in invalidov" v Malenškovi ulici.

Športni rezultati z letošnje BATERIJADE

ŠPORTNI REZULTATI

Streljanje (moški)

1. CROATIA
2. ZMAJ
3. TESLA

Streljanje (ženske)

1. CROATIA
2. TESLA
3. ZMAJ

Kegljanje (moški)

1. CROATIA
2. ZMAJ
3. TESLA

Najboljši posameznik v kegljanju je BIJEC Janez iz TOZD Specialne baterije.

Kegljanje (ženske)

1. CROATIA
2. ZMAJ
3. TESLA

Namizni tenis

1. ZMAJ
2. CROATIA
3. TESLA

Med posamezniki sta bila najboljša Srebrnjak Tone in kot drugi Kanc Mare.

Šah

1. CROATIA
2. ZMAJ
3. TESLA

Redakcijo glasila
smo zaključili
20. junija

Nogomet

Croatia : Zmaj 4:3
Zmaj : Tesla 7:3
Croatia : Tesla 5:0

1. CROATIA 4 točke
2. ZMAJ 2 točke
3. TESLA 0 točk

S K U P N O:

1. CROATIA
2. ZMAJ
3. TESLA

Objavljeni rezultati tekmovanj so letos dokaj nepopolni. Poleg uvrstitve posameznih ekip bi bilo zanimivo vedeti tudi število zadetih krogov ali število podrtih kegljev in še kaj, kar smo lani tudi storili. V prihodnje bi morali organizatorji, predvsem pa športni referenti zbrati popolne podatke o rezultatih in nas o njih izčrpnje informirati.

Za kolesarje

Ali nam bo uspelo organizirati kolesarsko sekcijo? Jelen Jože in Marušič Damir sta optimista, saj že nekaj časa trajajoča pobuda dobiva konkretne prijeme. Evidentiranih je že 14 ljubiteljev kolesarjenja, pričakujemo pa, da to ni zadnja številka. O cilju in namenu kolesarske sekcije pa več v prihodnjem glasilu.

*V dopustniških dneh
vam želimo mnogo
sonca, dobre volje
in prijetnega počutja.*

~~~~~

Nasvidenje v septembru

Z izidom junijske številke našega glasila se tudi za uredništvo pričnejo letne počitnice. Kot doslej, tudi letos predvidevamo dvomesečni premor in tako bo naslednje glasilo izšlo konec septembra. Takrat pa se bomo že spočiti in z zalogo novih moči vrnili k delu, uspešnemu sodelovanju pri oblikovanju vsebinske zasnove ter si prizadevali, da bo glasilo še dalje izhajalo redno proti koncu vsakega meseca. Urednik

"GLAS ZMAJA" izdaja mesečno v nakladi 550 izvodov delovna organizacija ISKRA - Industrija baterij ZMAJ n.sol.o. Ljubljana, Stegne številka 23. Glasilo ureja uredniški odbor: Aleksander Jakomin, Antonija Krek, Matič Silva, Strmole Ignac, Marija Kocman in Daria Hostnik. Odgovorni urednik: Mayer Marijan. Tiska tiskarna LJUBLJANA. Oproščeno prom. davka po pristojnem sklepu št.421-1/73